

mgr Hubert Sulima
Wydział Łalkarski
Filia AST we Wrocławiu

Where should we begin?

- warsztaty w Łotewskiej Akademii Kultury w ramach programu Staff Mobility for Teaching ERASMUS+

W dniach 22-25 kwietnia miałem przyjemność prowadzić gościnne zajęcia dla studentek i studentów pierwszego roku studiów magisterskich na kierunku reżyserii teatralnej w Latvijas Kultūras akadēmija. Na Łotwie reżyserię studiować można w systemie dwustopniowym. Na studia II stopnia przyjmowane są zarówno osoby po licencjacie z tego kierunku, jak i absolwenci innych dziedzin performatywnych. Dzięki temu w naszej grupie znaleźli się m.in. . śpiewaczka operowa, aktorzy oraz tancerze.

Studentki i studenci mogą wybierać pomiędzy dwiema specjalizacjami: dramatyczną i choreograficzną. Część przedmiotów realizowana jest wspólnie, inne odbywają się w podgrupach. Na LKA, oprócz reżyserii teatralnej, można studiować m.in. reżyserię filmową (sztuki audiowizualne), aktorstwo, dramaturgię, taniec współczesny, a nawet kulturoznawstwo, zarządzanie kulturą czy przemysł kreatywny – studia przygotowujące do prowadzenia działalności w sektorze kreatywnym. Trwają również dyskusje na temat potencjalnego połączenia tej uczelni z ryską Akademią Sztuk Pięknych oraz Akademią Muzyczną.

O warsztatach

Nasz warsztat skupił się na początkowych etapach procesu twórczego: pierwszych intuicjach, mglistych pomysłach i nieskrępowanych fantazjach. Wspólnie eksplorowaliśmy nieznane obszary kreatywnego chaosu oraz intuicji, zastanawiając się, jak tworzyć sztukę z radością, w bliskiej współpracy, przy przejrzystej komunikacji i z wrażliwością na siebie nawzajem oraz na cały proces twórczy.

Pomysł na ten temat wyrósł z moich własnych doświadczeń pedagogicznych i studenckich. Często pojawiały się pojęcia takie jak „intuicja” czy „inspiracja”, jednak rzadko ktoś je precyzował czy analizował ich znaczenie. Nie rozmawiało się też o sposobach pracy z nimi. A to przecież podstawowe narzędzie w pracy twórczej. Początek każdego procesu kreatywnego jest często wyjątkowo wymagającym momentem – wiele osób napotyka blokady, nie wiedząc, jak zacząć, o czym chcą mówić, jaki temat eksplorować ani jak zabrać się do realizacji zadania. Po prostu: gdzie zacząć?

Metodologia

Aby wesprzeć uczestników w przełamywaniu tych trudności, opracowałem metody i materiały teoretyczne, które rozwijałem w trakcie zajęć ze studentkami i studentami reżyserii na AST we Wrocławiu. Zależało mi na tym, by w mikro-skali przejść przez początkowe etapy procesu twórczego – od obserwacji i analizy materiału wybranego przez uczestników (np. przedmiot, cytat, spostrzeżenia ze spaceru), przez refleksję nad tym, co przyciągnęło ich uwagę i dlaczego oraz jakie powtarzające się motywy i potencjalne tematy dostrzegają.

Wzbogacaliśmy te intuicje, dzieląc się swoimi perspektywami jako grupa, a przy okazji testowaliśmy metody kolektywnego feedbacku. Następnie przeszliśmy do przekładania pierwszych intuicji na drobne działania performatywne, inspirowane zgromadzonym materiałem, skojarzeniami i pomysłami. Skorzystaliśmy tu z narzędzi i refleksji na temat devised theatre (teatru tworzonego bez gotowego scenariusza, powstające w procesie prób).

Kluczowe pytania, wokół których krążyliśmy:

- Czym jest intuicja i jak możemy z nią współpracować?
- Jak przekuć luźne pomysły, obserwacje i doświadczenia w działanie performatywne?
- O czym chcę mówić i co chcę eksplorować w mojej praktyce artystycznej?
- Od czego najlepiej zacząć?

Spędziłem naprawdę wspaniały czas ze student(k)ami LKA. To było dla mnie bardzo inspirujące doświadczenie, a także okazja do rozwinięcia moich narzędzi pedagogicznych i sprawdzenia ich w innym kontekście kulturowym i językowym. Czułem się bardzo ciepło przyjęty zarówno przez osoby uczestniczące, jak i przez koordynatorkę tego kierunku Kristę Buranę. Wszystko było doskonale zorganizowane zarówno przed jak i w trakcie wyjazdu. Mam nadzieję, że to doświadczenie wzbogaci praktykę artystyczną uczestniczek i uczestników oraz że ułatwi im stawianie pierwszych kroków w ich drodze twórczej.

Planujemy też z Kristą zainicjować współpracę między naszymi uczelniami. Rozpoczęliśmy już rozmowy na ten temat. Mam nadzieję, że następnym krokiem będzie wizyta Kristy we Wrocławiu, która zaproponowała przeprowadzenie warsztatów z teatru dokumentalnego.

Przy okazji bardzo serdecznie dziękuję za pomoc organizacyjną, zaufanie i przemiłą współpracę naszym uczelnianym koordynatorkom programu Erasmus+ paniom Magdalenie Kalecie i Małgorzacie Wilk.

HUBERT SULIMA

Poniżej materiały z feedbacku od studentów:

Things that I found valuable in the workshop

The way how to make a scenario or idea for a performance. Usually, at best, I tried to remember some events. But Hubert demonstrated throughout the entire process that you can build a performance from the sensations and feelings of a simple walk. That was very valuable!

The most valuable aspect of Hubert's workshops for me was the opportunity to get to know him – not just as a director and teacher, but also to observe his thought process and approach to work and the creative process. The way the workshop days were structured – including attention to one another, theory, practical activities, and examples (books, films, performances) – felt very successfully designed. It was clear we were doing what had been planned, while still adapting to the energy of the group.

A fresh way of thinking – viewing intuition as a tool or muscle that must be deliberately trained. Methods to stay aware of group dynamics and the surrounding space. Herbert Sulima's very personal and sincere way of leading the workshop should serve as an example!

What I found most valuable in this workshop was the intense creative process. During the four days, a great number of ideas were generated and explored. Personally, the workshop revealed an unfamiliar territory and its potential – how to arrive at an artistic idea or theme without first defining goals, objectives, hypotheses, the form of the work, number of participants, space, etc.

The most valuable part for me was the time allocated for discussion, based on material created by the workshop participants themselves. This highlighted how any idea can be examined through a variety of perspectives, allowing the work to become more multifaceted and complex. This time for discussion emphasized the importance of student contributions in shaping the overall direction of the class.

The most valuable aspect of these workshops was the creative atmosphere. Also, the chosen topic – it hadn't been explored in any previous classes.

What I found valuable during these four days:

- **Stopping** – I often find myself approaching the creative process like a production line, which on one hand does train the “reflection muscle” and allows me to be a reactive and active artist. However, in that state, there is a high risk of burnout. Stopping was a valuable reminder of how enjoyable and healing the act of creating can be.
- **Trusting your own impulses** / not being afraid to express the first impulses in order to make room for the next ones.

- **Working in a group and checking in on group dynamics.** I appreciated the opportunity to check in with one another each morning and find common ground for the day's work.

In this workshop, the most valuable thing for me was how it connected primal creative energy to professional activity. It reminded me that first you must do/create, and only then “give it reason” (inspired by the word "reasoning," because the Latvian "pamatošana" feels too heavy for the creative process). Overall, the instructor was truly inspiring – in both method and attitude.

Tools that you found to use as a professional

As tools, we can use any moment. The most important was the way of building a story from simple mindful thoughts.

The theory of intuition and imagination. How to analyze the exercises after the creative process – facts, questions, theme, key words. I will use this method in my work with texts and collaborative creative projects.

Devised theatre methods to kick off group processes, generate ideas, and conduct brainstorming. Simple warm-ups to create a collective and collaborative space. Practices, constraints, and methods to activate intuition and thought processes.

From the workshop process, I learned how to successfully lead group work and collaborate. How to analyze a work of art (literature, performance, image) by separating objective features from personal interpretation. How to arrive at an idea for a performance or dramaturgy by observing and noting what catches my attention. What kinds of questions to ask when analyzing or interpreting dramaturgical material. The necessity of involving all group members actively. Not rejecting any idea before trying it out in practice. How to combine different media (objects, text, performance sketches, etc.) to develop and realize a performance or sketch.

I found it very significant that intuition was legitimized from an academic standpoint. The three observations arising from intuition that lead to further connections and inspirations – and eventually to a full dramaturgical material – form a method that I will definitely apply in my creative practice.

The suggested methods for starting the creation process of a performance were very practical. The structured question system to answer before starting practical work. Exploring the basic principles of co-creation and applying them to specific tasks in collaboration with classmates. The idea of building collaboration and its realization through practical assignments.

This was a very useful insight into the topic and methodology of “creative writing.” Hubert’s interpretation of what it is, how to train it, and how to use it was interesting. I discovered new ways to activate and improve the quality of my inner dialogue.

Leading brainstorming sessions on a theme or material (associations based on keywords / facts → questions → interpretation → which interpretation makes my main theme flourish the most). Also, becoming aware of the group gathered at the start of each session was a pleasant, inclusive, and insightful method I will likely use in the future. Taking a step back from the existing object or text and attempting to see its unrealized potential with a fresh perspective.